Hälso- och sjukvårdsnämnden
*Hälso- och sjukvårdsförvaltningen*
*Systemanalys och kvalitetsuppföljning*
Lena Töregård

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2026-09-16

HSN 2026-0651

Hälso- och
sjukvårdsnämnden

# Hantering av medel från statsbidrag för stärkt tillgänglighet och ökad vårdkapacitet inom den specialiserade hälso- och sjukvården 2026

## Ärendebeskrivning

Region Stockholm har tilldelats statsbidrag för stärkt tillgänglighet och ökad vårdkapacitet inom den specialiserade hälso- och sjukvården. Regeringen har också aviserat prestationsbaserade statsmedel för att korta vårdköerna. Detta ärende avser hantering av statsbidragen.

## Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande

## Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar följande:

1. Hantering av statsbidragen för förstärkt tillgänglighet och ökad vårdkapacitet inom den specialiserade hälso- och sjukvården samt för att korta vårdköerna fastställs.

2. Hälso- och sjukvårdsdirektören ges i uppdrag att fastställa närmare villkor och anvisningar för fakturering och redovisning av fördelade medel.

## Förvaltningens motivering till förslaget

*Bakgrund*

Socialstyrelsen har regeringens uppdrag att fördela och följa upp statsbidrag för 2026 till regioner och kommuner för att stärka tillgängligheten inom hälso- och sjukvården. Regeringen har aviserat två statsbidrag inom området:
1) Statsbidrag för stärkt tillgänglighet och ökad vårdkapacitet inom den specialiserade vården
2) Statsbidrag för att korta vårdköer

*Överväganden*

**Statsbidrag för stärkt tillgänglighet och ökad vårdkapacitet inom den specialiserade vården**

Statsbidragen ska bidra till att korta vårdköerna inom den specialiserade hälso- och sjukvården genom insatser som stärker tillgängligheten, ökar vårdkapaciteten samt förbättrar kompetensförsörjning och arbetsmiljö. Regionerna ska utgå från Socialstyrelsens nationella stöd, bland annat Plats för vård, Stöd till produktions- och kapacitetsstyrning och Nationellt planeringsstöd, men har möjlighet att utforma insatser utifrån regionala behov.

Statsbidraget uppgår nationellt till 5 042 200 000 kronor. Region Stockholms andel uppgår till 789 562 601 kr. Statsbidraget för ökad tillgänglighet är ett årligt återkommande bidrag från staten och medlen är därmed redan upptagna i budgeten för 2026. Hälso- och sjukvårdsförvaltningen arbetar utifrån beslutad verksamhetsplan 2026 samt i enlighet med den inriktning som angavs i ansökan från Socialstyrelsen.

Regionen ansökte om statsbidraget den 12 mars 2026 och bidraget betalades ut till regionen den 3 juni 2026. Medlen har fördelats enligt nedanstående tabell:

| Post | Konto | Ansvar | V | UPT | Avtal | Frikod | Belopp (kr) |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **HSN** | | | | | | | |
| Somatisk specialistvård | 3851 | 620 | 2 | 165 | | 6372 | 701 390 534 |
| Geriatrisk vård | 3851 | 621 | 5 | 124 | | 6372 | 55 800 000 |
| Kommunalförbundet sjukvård och omsorg i Norrtälje (KSON) | 3851 | 900 | 2 | 165 | | 6372 | 32 372 067 |

I regionens ansökan specificerades nedan fem insatser som regionen ska arbeta med 2026 för att stärka tillgängligheten. Insatserna är i linje med de åtgärder som beskrivs i verksamhetsplan HSN 2026 (HSN 2025-0150).

1. Under 2026 utökas beställning och ersättning till flera olika avtalsområden för att förbättra tillgängligheten
   - Beställningen av vårdvolymer till akutsjukhusen i egenregi utökas.

- Utökad beställning till akut och planerad sjukvård hos privata och idéburna vårdgivare bland annat genom utlösande av optioner.
- Nivåjustering av ersättning till vissa vårdval inom den specialiserade vården i syfte att öka tillgängligheten

2. Vidareutveckla effektiviseringsarbetet med utveckling och användning av dagvård
    - Ta fram förslag på hur dagvård kan utvecklas och användas för att snabbare och mer effektivt omhänderta patienter och minska behovet av slutenvård.
3. Revidering av vårdval ASIH
    - Säkerställa fortsatt utveckling och tillgänglighet avseende vård i hemmet.
4. Fortsätta arbetet med att specificera definitioner och rutiner för rapportering av vårdplatser, överbeläggningar och utlokaliserade patienter samt anpassning och utveckling av IT-stöden.
5. Vidareutveckling av insamlingstjänst för inhämtning av väntetidsdata.
    - Insatsen innefattar vidareutveckling och anpassning av IT-stöden, både hos regionen och vårdgivarna till exempel ansluta fler system.

**Statsbidrag för korta vårdköerna 2026**

Regeringen har aviserat statsbidrag för att korta vårdköer. Syftet med statsbidraget är att öka produktionen inom vissa vårdområden.
För operationer av höftledsprotes, framfall, grå starr, ljumskbråck och knäledsproteser utbetalas statsbidrag för ökning av antalet genomförda operationer under perioden januari – oktober jämfört med det genomsnittliga antalet operationer inom respektive diagnosområde under motsvarande period mellan åren 2023 och 2025.
För koloskopiundersökningar utbetalas statsbidrag för ökning av antalet genomförda undersökningar under perioden januari till oktober 2026 jämfört med det genomsnittliga antalet utförda åtgärder inom a) sluten vård för åren 2023 – 2025, för b) öppenvård för åren 2024 – 2025 samt för c) kolorektalcancerscreening för året 2025.

Medlen omfattar totalt 750 miljoner kronor, varav Stockholms avsatta del är maximalt 161 423 243 kronor. Socialstyrelsen planerar att fatta beslut om utbetalning samt storlek på bidraget i november 2026.

Region Stockholm har jämfört med andra regioner en relativt hög tillgänglighet till operationer och åtgärder inom de områden som

omfattas av statsbidraget. Befintliga avtalskonstruktioner ger samtidigt förutsättningar att öka produktionen när det finns ett medicinskt motiverat behov. Statsbidragets krav på förbättring jämfört med tidigare, redan goda utfall innebär dock att ytterligare åtgärder behöver vägas mot risken för undanträngning.

Förvaltningens bedömning är därför att särskilda åtgärder med anledning av statsbidraget endast bör vidtas om de kan genomföras i enlighet med den etiska plattformen för prioriteringar och utan att patienter med större medicinska behov får stå tillbaka. Att styra ytterligare resurser eller förändra ekonomiska incitament för att öka produktionen inom områden där tillgängligheten redan är hög kan annars leda till undanträngning av patienter med större medicinska behov.

Operationer av höftledsprotes, framfall och grå starr finns alla avtalade inom ramen för lagen om valfrihetssystem (LOV). Vidare utförs åtgärderna även på regionens akutsjukhus. Avtalen är taklösa och det finns därför inget hinder för att inom ramen för vårdvalsavtalen omhänderta fler patienter

*Ekonomiska konsekvenser*
Statsbidrag för ökad tillgänglighet har varit årligt återkommande över längre tid och i samband med regionfullmäktiges budget bedömdes att statsbidraget skulle komma att finansiera tillgänglighetssatsningar också 2026. HSN har i linje med budgetens instruktioner planerat för statbidragsintäkter inom tillgänglighet och åtgärder för att förbättra tillgängligheten i Region Stockholm och har i verksamhetsplanen en garanti att resultatkravet kan justeras om statsbidragen som helhet inte når budgeterad nivå. Förvaltningen bedömning är dock att intäktsnivå och planerade åtgärder i huvudsak ligger väl i linje med de slutgiltiga villkoren från staten. Därmed torde statsbidragen kunna täcka planerade satsningar i linje med plan. Dock är medlen förenade med krav som innebär att det kan bli aktuellt med återbetalning om medlen inte används i enlighet med statsbidragets villkor.

*Konsekvenser för patientsäkerhet*
Beslutet förväntas inte medföra några konsekvenser för patientsäkerhet.

*Konsekvenser för jämlik och jämställd vård*
Beslutet förväntas inte medföra några konsekvenser för jämlik och jämställd vård.

*Miljökonsekvenser*
Beslutet förväntas inte medföra några konsekvenser för miljön.

*Administrativa konsekvenser*
Socialstyrelsen har aviserat att återredovisning och eventuell granskning av hur medlen används behöver kunna ske med en hög detaljeringsgrad. Beslutet förväntas eventuellt innebära en ökad administrativ belastning för hälso- och sjukvårdsförvaltningen

Anders Ahlsson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Anna Göjeryd Ulander
Avdelningschef

**Beslutet ska skickas till**
Akten

Godkänd av Anders Ahlsson, 2026-09-16